

Kronik.**Hvem skal sikre stærke lokalsamfund og et værdigt hverdagsliv i Lolland Kommune?**

Kirsten Sydendal, Skovvej 33, 4944 Fejø

Lise Nørgaard har engang sagt - "Hvis vi tror at d

en måde, vi lever på, er god nok, så er den helt gal. Man skal kunne tvivle, så man kan se, at det kan gøres anderledes".

Lad mig stille spørgsmålet om "det kan gøres anderledes" i forhold til Lolland Kommune og de beslutninger, der tages i Lolland Byråd i denne byrådsperiode, for jeg føler der er noget helt galt. Er den kommunale drift ved at smelte fuldstændig ned? Uden nogen form for kontrol eller retningsplan? Det virker sådan. Og det er nu så udtalt, at det må siges højt.

Øernes trivsel er 100 procent proportional med den færge-service, kommunen leverer. At fjerne færger, ændre sejlruiter, reducere afgang og forlænge sejltiden markant ligger som valgmuligheder i planer for en fremtidig færgefart. Det vil betyde en eksorbitant ringe færge-service, og det vil være starten på enden for øerne som levende lokalsamfund og turistdestinationer. Det er en amputation på levende samfund, og det vil føre til ø-død.

Så har vi skolerne i Horslunde og Holeby. Jeg er rystet over, at man vil lukke dem og de lokalsamfund, som ligger omkring dem. Det er lokalsamfund som Horslunde og Holeby, man som børnefamilie med lyst til et liv på landet, kigger efter. Med alle de fordele, der hører med der. Uden et skoletilbud i disse landsbyer bliver det svært for dem, der er 60+ at få solgt deres boliger til yngre ejere, værdien af boligerne bliver lavere, hvilket gør det sværere at rykke til nye boliger i Nakskov og Maribo. Boligrotationen går i stå, og det rammer måske endda lysten for investorer til nye byggeprojekter i byerne. En skolelukning rammer både unge og gamle, folk med og uden formue, land og by.

Jeg forstår på byrådets argumenter, at det er en nødvendighed. At byrådet ikke har andet valg. Vi kan ikke bruge penge, vi ikke har. Det er reglen i enhver husholdning, og sådan er det også i Lolland Kommune.

MEN VIL VI finde os i det? Vil vi fortsætte med hvert 4. år at stemme folk ind i byrådet, som reelt er bundet på hænder og fødder, og som kun bliver husket for alt, hvad de lukkede og nedlagde. Det var da ikke det, de selv troede på, da de stillede op? Eller var det dét, de troede, de gik ind til?

Jeg følger med både i Folketidende og på LinkedIn, hvor alle mulige nyheder om Lolland strømmer ind i mit feed, positive som negative. Det er, som om vi har et Lolland-Plus med de mest fantastiske succeser i øjeblikket: Investeringer, virksomhedsetableringer, udvidelser, byggerier, rekorder i vækst osv. Respekt for alle, der arbejder på den front og til daglig skaber alt dette.

Og så har vi et Lolland-Minus, som er ved at dø ud, og hvor vi ligger langt under bundlinjen og langt efter andre kommuner og gisper efter luft. Hvordan får vi etableret nogle livgivende kanaler fra Lolland-Plus, så det pumpes ind i og gavner Lolland-Minus, også på lokalt niveau? Det føles som to galakser, der er helt adskilt.

Jeg har altid været optimistisk og troet, at vendepunktet var lige om hjørnet. Hvis vi har en tilflytning af stærke borgere til kommunen, så vil ubalancerne aftage. Så kan vi få skattekrone, og vi kan komme ud af det økonomiske kviksand som Lolland-Minus står i. Men der vil gå mere end 10 år, før vi kan gøre os forhåbninger om en sådan ud-

vikling, forstår jeg nu, når jeg taler med byrådsmedlemmerne. I de næste 10-15 år vil Lollands befolknings sammensætning blive værre og værre, og det vil ikke kunne ses på budgetterne, at der flytter folk med gode jobs til, for det vil medføre at kommunen bliver trukket i udligningsstøtte. Vi har reelt en kommune, der er på kontanthjælp, og hvor reglerne for udligning rammer os så uheldigt, at der vil gå årtier, før den bliver en "rask" og selvstændig kommune i balance. Det er nu årsagen til, at byrådet fører en sparekniv, der er så stor og skarp, at vi borgere aldrig før har set noget lignende.

HVAD TÆNKER MAN, når man sidder i Lolland Byråd? Var det en virkelighed som den, vi sidder i nu, som de drømte om, da de blev valgt for godt et år siden? Jeg tror - og håber da - at de er rystede i deres grundvold. Men vi snakker ikke om det. De nye har brugt de sidste 12 måneder på at blive sat ind i kommunens drift og økonomi, og det er gået op for dem, hvor slemt det står til, og hvor lidt råderum de har.

De er lænket på hænder og fødder - et udtryk som nogle af byrådsmedlemmerne har brugt offentligt. Byrådsmedlemmerne har været på rystesammentur, og nogle har været i Bilbao for at se på udvikling. Ingen af dem har delt noget om de indsigter, de har fået. Jeg er virkelig stor tilhænger af ny viden og oplysning og ville ønske, at nogle flere kendte til det, som byrådet undervises i.

Jeg tror, de nye byrådsmedlemmer efter de første 12 måneder må være enormt skuffede, men det er naturligvis ikke noget, man kan sige offentligt, når man er byrådsmedlem, har knap tre år tilbage på posten og måske også gerne vil genvælges. Hvor er ud-sigten til at føre Lolland Kommune ind i en ny tid? Hvor er visionerne?

Den er der for Lolland-Plus, men for det Lolland, hvor man er borger i kommunen og har brug for enten skolegang, ældrepleje, specialtilbud eller offentlig transport, da står det ringere til - især hvis man bor uden for Nakskov og Maribo. Jeg har læst om de otte

“
Jeg har en fornemmelse af, at der er noget helt galt med Lolland Kommune, og at det er værre, end vi vælgere aner. Med de seneste måneders udvikling og vilde spareforslag tror jeg dog, det er ved at gå op for mange, og det er måske tid til at bruge krisen til at skabe et vendepunkt.

Øernes trivsel er 100 procent proportional med den færge-service, kommunen leverer. At fjerne færger, ændre sejlruiter, reducere afgang og forlænge sejltiden markant ligger som valgmuligheder i planer for en fremtidig færgefart. Det vil betyde en eksorbitant ringe færge-service, og det vil være starten på enden for øerne som levende lokalsamfund og turistdestinationer, skriver Kirsten Sydendal i denne kronik. Arkivfoto: Anders Knudsen

fyrtårne, som er kommunens udviklingspapir, men de er formuleret omhyggeligt snørklet med mange flere åbne spørgsmål end klare løfter om noget. Jeg har bemærket, at byrådsmedlemmerne er gevaldigt tavse, efter at valgkampen sluttede. De siger ikke noget. De skriver ikke noget. Kun hvis der er et snoreklip eller andet at fejre. Hårdt pres-set svarer de mest erfarne, når Folketidende aftvinger dem et svar. Jeg tror, mange af dem har ondt i maven.

BYRÅDSMEDLEMMERNE BLEV OP til jul rost for at "tage ansvar" af borgmesteren. Det er også et udtryk, der går igen. Det er et rart udtryk, som man som byrådsmedlem kan varme sig lidt ved. Så betyder det, at man drøfter og nikker til de forskellige indstillinger på dagsordenen, da noget. Man løfter en vigtig opgave. Man forvalter. Nogen skal jo prioritere og tage den tunge opgave og al kritikken. Det skylder vi dem tak for. Jep. Hvis jeg havde siddet i byrådet, så kan det da også godt være, at jeg ville have givet borgmesteren ret, ranket ryggen og glædet mig over at være en, der "tager ansvar". For i en situation, der er helt håbløs, så er det helt naturligt, at man ser på sin erfarne leder og følger ham. Det er helt menneskeligt.

Jeg tror egentlig godt, de fleste byrådsmedlemmer kan mærke, at det, de gør, når de "tager ansvar" og prioriterer hårdt, er kortsigtet og i strid med, hvad de reelt drømmer om at være med til at beslutte. Det fører ikke til succes for Lolland i det lange løb. Det går fortsat kun ned ad bakke ovre i Lolland-Minus. "Vi kan ikke se mere end et år + fire fremad." "Vi tager de beslutninger, vi er tvunget til." Det er som at være sat under administration. Her bliver plasteret bare trukket af i langsomt tempo. Og hvis det er værre at komme under administration, så oplys også borgerne om forskellen.

Hvis vi vil noget med Lolland, er det supergodt, men ikke nok at skabe jobs, jobs og atter jobs, som det sker i Lolland-Plus. Nogle mennesker skal jo passe de jobs. Det er dem, der bør være næste prioritet efter jobskabelsen. Vi får dem ikke kun ved at fortælle, at her er godt at bo. Vi skal også skabe levesteder lokalsamfund og kommunal service. Og det starter med skolerne. De helt almindelige folkeskoler, både i og uden for byerne.

FREMTIDSFORSKER ANNE SKARE Nielsen skriver i en artikel fra Erhvervs- og Udviklingscenteret i Sjælland:

"Da man i efterkrigstiden flyttede fra land til by, var det blandt andet på grund af den in-

dustrielle udvikling, men man troede også, at det gode liv lå i byerne. I dag er der flere, der gerne vil ud af byerne, hvis vilkårene er rigtige og det giver mening for dem. Med Corona-nedlukningerne fik vi hjemmearbejdspladser og har lært, at det gode liv og fleksibilitet betyder noget. Vi har opdaget, at det gode liv findes, og at man sagtens vil kunne bo og arbejde på landet."

Hun peger på, at kommunerne og virksomhederne har en opgave med at sikre de gode vilkår, der kan overtale en børnefamilie til at flytte fra byen.

"Hvis skolerne, forældresamarbejdet og arbejdsmulighederne er gode, så er der en del familier, der gerne flytter ud af byerne og får adgang til naturrigdom og det gode liv", siger hun.

Hvis skoler og forældresamarbejde er ringe - eller helt fraværende - uden for købstæderne, så får vi ingen tilflyttere og tilhørende udvikling. Så står vi på en rulletrappe, der kun kører nedad, lige meget hvor stærkt vi forsøger at løbe op ad den. Derfor er det en ekstremt farlig sag at lukke skoler.

For det stopper ikke her. Der skal ikke den store forestillingsevne til se tendenslinjen: Se at når de har slaget Horslunde, Holeby og øerne, så kommer turen om nogle år til Søllested og Østøfte. Haller og kulturhuse, som skånes i denne omgang, vil falde om 5-10 år. Og til sidst bliver det købstæderne, for de dør også ud, når deres opland dør. Så bliver det bibliotekerne, svømmehallen, sportshaller, musikskolen og teatrene og meget andet, som ikke redder liv og er lovpligtigt, som står for tur. Og det vil sprede sig. Elevtallet i gymnasierne vil falde, og der ryger måske et af dem. Lokaltoget vil få færre passagerer og afgang. Købmænd og brugser lukker, og det bliver svært at sælge sin bolig.

Med den sparehandlekraft og den nødvendighedens politik, der hersker i byrådet lige nu, kan jeg ikke se, hvorfor ovenstående scenarie ikke skulle være realistisk. Er der nogen i byrådet, der kan? Jeg vil rigtig gerne overbevises om det modsatte.

JEG HAR EN fornemmelse af, at der er noget helt galt med Lolland Kommune, og at det er værre, end vi vælgere aner. Med de seneste måneders udvikling og vilde spareforslag tror jeg dog, det er ved at gå op for mange, og det er måske tid til at bruge krisen til at skabe et vendepunkt. Jeg vil gerne foreslå, at alle de rare ildsjæle og andre borgere, som interesserer sig for og arbejder frivilligt for kommunens udvikling, kom på et kursus i

kommunens tilstand, økonomi og fremtidsudsigter ledet af direktionen. At de fik den samme indsigt - råt for usødet - som vores byrådsmedlemmer har fået, siden de blev valgt.

Gjorde de det, er mit gæt, at der ville opstå et folkeligt oprør. Enten ville man kunne pege på noget, som Økonomi- og Erhvervsudvalget og direktionen helt har overset i deres handlemuligheder, eller også ville man give dem ret og sige: "Ja, vi er bundet på hænder og fødder".

Men så måtte turen da gå til Christiansborg. Og her måtte vi i samlet flok fortælle, at nu er det slut med at bære et uforholdsmæssigt stort socialt ansvar, der river Lolland-Minus itu og lader det forbløde. Det er fællesskabet Danmark, der skal hjælpe vores udsatte medborgere, for ellers kommer Lolland Kommune aldrig ud af sin "kontant-hjælpsstatus". Vi har ikke en chance, som udligningsreglerne ser ud nu.

JEG DELER IKKE disse tanker for at råbe ad eller hænge byrådsmedlemmerne ud. Jeg prøver at sætte mig ind i deres situation, og jeg føler med dem. Mit ærinde er faktisk at hjælpe og rive dem ud af lænkerne, hvis jeg kunne. For hvis jeg var en af dem, ville jeg ikke kunne holde det ud. Det, der bekymrer mig, er, at den sagens alvor, som de tilsyneladende handler ud fra, måske ikke er gået op for resten af Lollands borgere. Vi skal ikke luller i søvn frem til næste valg. Vi skal gøre noget ved det, før skuden for alvor går ned, og alle med en vis skaberkraft tilbage har fundet en ny bopæl uden for kommunen.

Dét, der er noget galt med, er vores grundvilkår. Men vi kan stadig sige fra. Vi kan forene os og sætte en modbølge i gang. I dag er der 1 mand og 24 andre fra byrådet, der forsøger at gøre noget ved udligningen. Hvis det ikke er nok, så må civilsamfundet hjælpe til og råbe op. Og hvis vores politikere ikke ønsker denne håndsrekning fra borgerne om et opråb, er det bekymrende. Så er det tegn på, at der virkelig er noget galt, hvilket giver endnu mere grund til at samles og sige stop.

Denne situation skaber en kæmpe kløft mellem borgere/vælgere og vores politikere. Det virker jo som om al sund dømmekraft, empati og evne til at forestille sig konsekvenserne af de beslutninger, der sker i byrådet, er på et minimum. Man spørger sig selv, om der slet ikke er nogen grænser? Er der nogen ting der overhovedet er fredet mere? Lolland står i en forfærdelig situation.

Småøerne skal ikke have bedre forhold end resten af kommunen, så nu svinger vi kniven her. Det er jo en forfærdelig argumentation. Sigt dog efter det modsatte, og ikke laveste fællesnævner. Vi er i gang med et "race to the bottom" - et kapløb hvor målet er bunden. Hvor sidder bremsen på dette køretøj?

Hvis jeg sad i byrådet i et af de store partier, ville min eneste udvej være at lukke verden og virkeligheden ude. Stemme for de forslag, som de erfarne byrådsmedlemmer anbefalede min gruppe, og holde op med at tage telefonen eller svare på mails. Så jeg forstår dem såmænd godt. Det er, som om boblen omkring politikerne ikke kun er lavet af vand og sæbe. Den bliver tykkere og tykkere. Den er snart af glas, måske tonet glas, hvor politikerne måske godt kan se ud, men hvor vi, der er udenfor, ikke kan se ind. De er 25, der har samme rædsomme vilkår, og selvfølgelig støtter de hinanden og sørger for ikke at ødelægge den gode stemning indadtil. Der er jo rigelig dårlig stemning udenfor med alle de utilfredse borgere.

HVAD ER SÅ løsningen? Situationen er uholdbar, og vi er efterhånden mange, der mærker, at den er helt gal. Skal jeg se nogle år frem, så duer det ikke, at vi - igen - får udskiftning på nogle af pladserne i byrådet fra januar 2026. Før valget hører vi om Lolland-Plus, vi genvinder troen og vælger nye og gamle kendinge ind i byrådet igen. Og efter valget vil vi rystes over nedskæringerne i Lolland-Minus og kan igen sidde og drømme om at finde nogle andre til stolene i byrådsalen. Sådan vil det jo fortsætte igen og igen. Som tingene er nu, vil ingen enkeltperson i byrådet med nye tanker kunne ændre noget. Den tro har jeg mistet.

Jeg skrevet afslutningen på dette indlæg om og om igen: En kunne være en opfordring til, at vi alle melder os ind i nogle politiske partier og lokallister og giver vores mening til kende der. En anden opfordring kunne være at skabe en borgeralliance på tværs af vores lokalsamfund, som arbejder for udvikling uden for byrådets rammer, men sammen med dem i byrådet, som vil. Lad ikke politik være en tilskuersport. Politik og samfundsudvikling kan godt være en deltagersport. Også for os, der bare er ildsjæle.

Jeg har slettet mine forslag igen og vil egentlig lade det stå åbent for enhver, der læser disse ord, hvad vi kan gøre. Hvis jeg har fået dig til at reflektere og givet dig lyst til at "kæmpe mod udviklingen", men "for udvikling" sammen med andre, der VIL det sted, vi bor, så har jeg måske sået et frø. Lige meget hvem du er, og hvilke drømme du har for Lolland Kommune, så tror jeg ikke, du er alene. Dette indlæg kan måske sprede bevidstheden - og gerne samtalen - om den kollektive styrke og de demokratiske muligheder og friheder, vi sammen har i Lolland Kommune.

LAD MIG TIL sidst citere antropologen Margaret Mead: "Never doubt that a small group of thoughtful, committed citizens can change the world - indeed, it's the only thing that ever has." Oversat: "Tvivl aldrig på, at en lille gruppe reflekterede og engagerede mennesker kan forandre verden. I virkeligheden er det det eneste, der nogensinde har gjort det." Alle historier om kriser, der blev vendt til positiv udvikling, er startet med, at en lille gruppe satte sig sammen, erkendte, at bunden er nået: At nu må vi sige stop. Hvorefter de første ideer blev formuleret og efterfulgt af handlinger. Tænk, vi behøver ikke engang vente på, at krisen indfinder sig. Vi står midt i den.

Evnen og magten til at skabe positiv forandring og udvikle lokalsamfund og hverdagsliv i den del af Lolland Kommune, som ligger uden for købstæderne, er set med mine øjne ikke længere inde i byrådet alene. Jeg tror, den vigtigste nøgle til forandring ligger hos borgerne uden for.

RESTPLADSER

Balletten Svanesøen i Operaen

2 ledige pladser

Oplev balletten Svanesøen i Silja Schandorff og Nikolai Hübbes opsætning fredag 10. marts klokken 20 i Operaen. Grundet sygdomsafbud har vi 2 ledige pladser i bedste billetkategori.

ind i hjertekulen. På vej mod København gør vi et stop på rastepladsen i Karlslunde, hvor vi serverer en kop kaffe og et stykke kage. Med i prisen er også en tre-retters middag inklusiv en drikkevarer i Operaen inden forestillingen. Vi skal være i Operaen klokken 17.00.

Svanesøen er det helt store balletbrag med fabelagtig dans, magisk lyssætning og overdådige kostumer på Operaen. Det bliver ikke større end Svanesøen.

Den gribende fortælling om den umulige kærlighed mellem prinsen og den smukke fugl tilsat Tjajkovskijs fantastiske musik borer sig altid lige

Pris pr. person for abonnenter 1.785 kroner, ikke-abonnenter 1.895 kroner.

Kontakt Folketidende Fordele på telefon 2346 2000 tirsdage til og med fredage mellem 9 og 12 eller på mail til rejseklubben@folketidende.dk - skriv venligst Svanesøen i emnelinjen. Sidste frist for tilmelding er torsdag 2. marts klokken 12.

FOLKETIDENDE Fordele

RESTPLADSER

Normandiet og kanaløen Jersey

9 dages busrejse - 18/6 - 26/6 - ledige pladser

Tag med Folketidende Fordele til Normandiet. Området kendetegnes ved en utrolig smuk natur med mange idylliske byer og en lang, spændende historie. Historisk og kulturelt er Normandiet knyttet til Norden, og den nyere europæiske historie blev påvirket ved de allieredes invasion 6. juni 1944. Denne 9 dages rejse giver mulighed for at se og opleve nogle af Normandiets største og mest kendte seværdigheder. Vi besøger også kanaløen Jersey, den charmerende og frodige ø beliggende i St. Malo Bugten.

i Tyskland, 6 x overnatning i Frankrig, 8 x morgenmad, 7 x aftensmad/buffet, 1 madpakke med 3 halve, hertil 1 øl eller vand på afrejsedag, buskaffe/te og kage på afrejsedagen, buskaffe/te når det kan passes ind i programmet, 1 x frokost, 1 x Calvadosbesøg, 1 x ostebesøg, 1 x entré til Bayeux tapetet, tur til invasionskysten, båd St. Malo/Jersey t/r, dansk rejseleder, bidrag til Rejsegarantifonden. Læs hele programmet på www.ffordele.dk

Pris pr. person i delt dobbeltværelse for abonnenter 9.495, ikke-abonnenter 9.895 kroner. Tillæg for enkeltværelse 1.950 kroner. Kontakt Folketidende Fordele på telefon 2346 2000 tirsdage til og med fredage mellem 9 og 12 eller på mail til rejseklubben@folketidende.dk - skriv venligst Normandiet i emnelinjen.

FOLKETIDENDE Fordele